СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТОЛОГІЯ»

Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань J Транспорт та послуги
Спеціальність J 2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг
Освітня програма «Готельно-ресторанна справа»
Термін викладання 5-й семестр
Заняття:
Вид дисципліни вибіркова
Форма підсумкового контролю залік
Мова викладання українська

Викладач:
МЕЛЬНИК РОМАН МИКОЛАЙОВИЧ
викладач суспільних і гуманітарних дисциплін,
спеціаліст І-ї категорії
Персональна сторінка:
https://politologyabove.blogspot.com
e-mail: bravo5@ukr.net

ЄКТС	ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ	ВСЬОГО АУДИТОРНИХ	ЛЕКЦІЇ	СЕМІНАРСЬКІ РОБОТИ	САМОСТІЙНА РОБОТА
3	90	48	40	8	42

ВСТУП

На зламі XX–XXI ст. на політичній карті світу з’явилося сузір’я нових незалежних країн, які повинні розв’язувати свої проблеми у контексті поглиблення впливу на вироблення політики і становлення демократії явищ глобалізації та інтернаціоналізації. У цих умовах зростає роль політології та політичної освіти як невіддільних складових політичної системи та політичної культури суспільства.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу - сприяння уникненню помилок у політичній практиці та подоланню стереотипного уявлення про політику як виключно про мистецтво управління державою.

Але політика — це, насамперед, специфічна соціальна реальність, яка інтегрує та розподіляє потреби й інтереси політичних суб'єктів з метою досягнення стабільності та заради розвитку політичного світу, національної та міжнародної злагоди і безпеки.

Розв'язанню цих завдань покликана слугувати політологія, яка являє собою систему та сукупність науково-політичних знань та особливий інститут політичної діяльності.

Навчальна програма розроблена на основі сучасних досягнень світового та вітчизняного знання про політичний світ у всьому його багатстві і різноманітності наукових спрямувань, охоплює основну його проблематику, зокрема:

предмет і метод політології, основні віхи світової та вітчизняної політичної думки;

функціонування і розвиток політичної влади та політики як суспільної реальності;

утвердження громадянського суспільства і демократії, функціонування політичної системи та її інститутів, питання політичної свідомості і культури;

проблеми політичної комунікації, політичного процесу і міжнародних відносин;

напрямки і можливості політичного прогнозування, сутність та зміст політичного аналізу.

Завдання курсу - засвоєння здобувачами освіти знань з історії політичної думки та теорії політичної науки;

отримання знань про категоріальний апарат, методологічні засади та методи політичної науки;

вироблення у студентів навичок виокремлювати теоретичні і прикладні аспекти політологічного знання, раціонального та ірраціонального в політиці;

отримання знань та уявлень про природу сучасних політичних процесів, сутність і різновиди політичних систем та режимів; набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних теоретичних підходів та шкіл, що існують в політології;

здобуття навичок для практичного застосування теоретичних знань з аналізу політичних процесів та явищ в Україні та інших державах.

3. ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ.

Знання, вміння і навички, які має набути студент у результаті вивчення навчальної дисципліни:

знати:

- об’єкт, предмет і метод політичної науки, чітко оперувати і володіти її понятійно-категоріальним апаратом;
- сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, про суб’єкт і об’єкт політики; знати права людини і громадянина, суть і значення політичних систем і режимів у житті держави та суспільства;
- геополітичну обстановку та основні процеси міжнародного політичного життя, місце, роль і статус України в сучасному політичному світі;

вміти:

- визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, їх роль і функції в підготовці політичних рішень, у забезпеченні особистого внеску до суспільно-політичного життя;
- орієнтуватися в основних світових та вітчизняних політичних школах, концепціях і напрямках;
- володіти навичками політичної культури, вміти застосувати політичні знання в своїй професійній та громадській діяльності.
- орієнтування у міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, уявляти місце і статус України у сучасному світі;
- жити в умовах політичного плюралізму, давати раціонально-критичну оцінку діям різних політичних партій і лідерів з позицій загальносуспільних інтересів.

4. МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ЗВ’ЯЗОК

Дисципліна “**Політологія**” тісно пов’язана з наступними дисциплінами: історія, соціологія, правознавство, теорія держави і права, психологія, історія політичних вчень, теорія міжнародних відносин, політична економія. У рамках курсу “Політологія” відбувається актуалізація знань, отриманих здобувачами освіти при вивченні названих дисциплін.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПОЛІТОЛОГІЯ”

Тема № 1. ***Предмет, метод і структура політології.***

Політологія в системі суспільних наук. Об'єкт і предмет політології. Структура політології. Призначення політології. Функції, методи, категорії політичної науки. Закони політології.

Тема № 2. ***Політична думка Стародавнього світу та Середньовіччя.***

Політичні вчення Стародавнього Сходу, Заходу. Політична думка в Стародавньому Римі. Вчення Фоми Аквінського та М. Падуанського. Політичні ідеї та вчення періоду Раннього Християнства та Середньовіччя. Концепції XVII–XVIII ст.

Тема № 3. ***Політичні вчення епохи Відродження та Нового часу. Політичні ідеї XIX – поч. XX ст.***

Політична думка епохи Відродження. Світська політична думка Нового часу. Погляди К. Маркса і Ф. Енгельса. Республікансько-демократична течія американської політології.

Утвердження політології як науки протягом XX ст. Основні національні школи й проблемні підходи сучасної західної політології.

Тема № 4. ***Зародження і розвиток української політичної думки.***

Державницькі традиції Запорізької Січі. Державний устрій українського козацтва. Конституція Пилипа Орлика. Політичні вчення XVIII–XIX ст. Просвітительство в Україні. Ліберальна течія. Революційно – демократичні ідеї. Політичні погляди українофілів. Українська політична думка XX ст. Вимоги перших партій в Україні. Ідеали Української Думської громади і Центральної Ради.

Тема № 5. ***Системний вимір політики***.

Політична система суспільства і держава. Характеристика структурних елементів політичної системи. Основні функції політичної системи. Сутність і типи сучасних політичних систем. Сучасні уявлення про політичні системи. Політична система України.

Тема № 6. ***Політична влада: природа, ресурси, легітимність.***

Сутність і специфіка політичної влади. Поняття влади. Структура, суб'єкти, форма (демократична, авторитарна, анархічна) і функції влади. Фактичні засоби досягнення і здійснення влади. Поняття легітимності та принцип поділу влади. Походження та історичні типи влади. Особливості політичної влади в Україні.

Тема № 7. ***Демократія в політичному житті сучасного світу.***

Поняття та роль демократії у політичному процесі. Суть і основні ознаки демократії. Демократичні принципи. Атрибути демократії: гласність, плюралізм, представництво, врахування суспільної думки. Форми демократії: безпосередня, представницька та професійна демократія. Основні концепції демократії: класична, ліберальна, соціальна, представницька, плюралістична, елітарна. Становлення і розвиток демократії в сучасній Україні.

Тема № 8. ***Вибори і виборчі системи.***

Поняття виборчих систем та принципи їх функціонування. Основні види виборчих систем. Мажоритарна система: її види, переваги та недоліки. Пропорційна система: її види, переваги та недоліки. Преференційна система. Система альтернативного голосування в одномандатних округах. Сучасна виборча система в Україні.

Тема № 9. ***Політичні партії та партійні системи.***

Політичні партії та рухи. Походження і сутність політичних партій. Багатоманітність підходів стосовно класифікації політичних партій. Ознаки і функції політичних партій. Поняття і типи партійних систем. Партії та партійні системи в Україні.

Тема № 10. ***Політичні еліти і лідерство.***

Поняття та еволюція теорії еліт. Типологія політичних еліт. Класична концепція еліт В. Парето та Г. Моски. Теорії еліти Д. Донцова та В. Липинського. Сутність та теорії політичного лідерства.

Тема № 11. ***Політична свідомість і культура.***

Сутність політичної свідомості. Політична свідомість суспільства, соціальної групи та особи. Структура політичної свідомості. Групова і масова політична свідомість. Поняття політичної культури. Зміст та структура політичних орієнтацій. Типологія політичної культури. Компоненти політичної культури. Функції політичної культури. Політична культура в умовах плюралізму і багатопартійності.

Тема № 12. ***Політична ідеологія.***

Поняття політичної ідеології. Співвідношення політичної ідеології та політичної науки. Рівні політичної ідеології. Основні ідейно-політичні течії сучасності. Політична ідеологія як стрижень політичної культури суспільства і соціальних спільностей людей.

Тема № 13. ***Політика і релігія***

Історичні, національні та культурно-духовні особливості релігійних відносин. Сучасна палітра релігійних вірувань у суспільстві. Церква як один з елементів духовної організації суспільства. Національні інтереси у сфері релігійно-церковного устрою держави.

Тема № 14. ***Держава та громадянське суспільство.***

Поняття держави, її ознаки і функції. Шляхи виникнення держави. Типи держав. Поняття громадянського суспільства, його суть, структура, ознаки. Сучасні уявлення про громадянське суспільство.

Тема № 15. ***Поняття і структура політичного режиму.***

Класифікація політичних режимів. Демократичні і авторитарні політичні режими. Теорія тоталітаризму. Історія розвитку владних відносин і політичних режимів. Основні ознаки тоталітарного, авторитарного і демократичного режимів.

Тема № 16. ***Світові ідейно-політичні доктрини.***

Поняття "лібералізм". Неолібералізм. Концепція інформаційного суспільства. Консерватизм та неоконсерватизм. Соціалізм. Марксистська концепція соціалізму. Погляди сучасної соціал - демократії. Концепція самоврядного соціалізму.

Тема № 17. ***Геополітика та світовий політичний процес.***

Сутність і основні концепції зовнішньої політики. Світовий політичний процес. Система міжнародних політичних відносин. Міжнародна політика: суть, цілі, функції. Україна на міжнародній арені.

Тема № 18. ***Політичний менеджмент і маркетинг.***

Політичний менеджмент як система управління політичною сферою суспільства на основі використання форм, методів і технологій правового менеджменту та політичного маркетингу. Менеджмент виборчої кампанії. Виборча кампанія як фрагмент політичного процесу, стратегія управління, сукупність технічних засобів і тактичних процедур. Сутність політичного маркетингу. Функції політичного маркетингу. Зміст і напрямки організації політичного маркетингу. Дослідження політичного ринку, виборча інженерія та політичне рекламування як основні види політичного маркетингу.

Тема № 19. ***Політичні конфлікти та кризи.***

Предмет і методи політичної конфліктології. . Особливості виникнення політичних конфліктів і методи їх аналізу. Типологія, динаміка, структура і функції політичних конфліктів. Попередження політичних конфліктів. Політичні конфлікти у сучасній Україні.

Тема № 20. ***Політика і армія.***

Роль і місце армії в суспільстві й державі. моделі взаємовідносин влади і армії. Політична роль армії. Армія як політичний інститут: її особливості та значення. Взаємозв'язок і взаємозалежність армії і політики. Особливості становлення української армії. Україна - НАТО.

Тема № 21. ***Футурологія. Політичне прогнозування.***

Місце й роль політичного прогнозування і футурології в політичних процесах. Принципи й технології політичного прогнозування. Значення політичного прогнозування для розвитку українського суспільства.

Тема № 22. ***Етнополітологія.***

Предмет та об'єкт етнополітології. Структура і зміст етнополітології. Етнополітичні процеси. Особливості етнонаціональних відносин в Україні. Етнодемографічний та етномовний склад населення в Україні. Толерантність як загальнолюдська цінність. Етнонаціональні конфлікти та можливі шляхи вирішення.

Тема № 23. ***.Політика і мораль.***

Специфіка взаємодії моралі й політики. Моральні критерії політичної діяльності. Сутність політичної етики. Етика в політичних процесах українського суспільства.

Тема № 24. ***Фактор сили в міжнародних відносинах.***

Політика балансу сил на міжнародній арені. Міжнародні конфлікти та специфіка їх розв'язання. Тероризм. Роль міжнародних структур (ООН, НАТО, ОБСЄ) у зміцненні міжнародної стабільності.

Тема № 25. ***Засоби масової інформації в політичній системі.***

Місце засобів масової інформації (ЗМІ) в політичній системі. Роль засобів масової інформації та технологій політичного маніпулювання громадською думкою. Специфіка функціонування ЗМІ в українському перехідному суспільстві.

Тема № 26. ***Особа в політичній системі суспільства.*** Особа як суб'єкт політики. Політична соціалізація особи. Особливості політичної соціалізації в Україні.

Тема № 27. ***Україна XXI ст. та новітні детермінанти політики***. Цивілізаційний аспект політики Взаємозв'язок політики з різними сферами суспільного розвитку. Гуманізація суспільства та її основні характеристики. Постматеріальні ціннісні орієнтації. Плюралізм як основа майбутнього людського співіснування. Основні принципи культурно-політичного розвитку інформаційного суспільства.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни передбачається два види контролю: поточний, модульний та підсумковий.

8.1. Поточний контроль здійснюється:

- на практичних заняттях - шляхом самостійного розв'язку індивідуальних задач з використанням учбової літератури під керівництвом викладача;

8.2. Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться при умові проходження студентом всіх етапів поточного контролю у вигляді усної відповіді на питання та письмового тестування.

17. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Форми контролю:

Поточний контроль:
оцінювання усних відповідей на семінарі, доповідей, рефератів, поточне тестування, оцінка за індивідуальне завдання, підсумкові атестаційні роботи.

Підсумковий контроль – залік.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бебик В. М. Політологія. Наука і навчальна дисипліна: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Бебик. – К. : Каравела, 2012. – 495 с
2. Гелей С. Д. Політологія : навч. посібник / С. Д. Гелей, С. М. Рутар. – К. : Знання, 2008. – 415 с.
3. Історія політичної думки : навч. енцикл. словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми. – Львів : Новий Світ-2000, 2014. – 766 с.
4. Коршук Р. Етнополітологія : навч. посіб. / Р. Коршук. – К. : Алерта, 2011. – 200 с.
5. Основи демократії : підруч. / за заг. ред. А. Колодій. – Львів : Астролябія, 2009. – 832 с.
6. Піча В. М. Політологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома ; за ред. В. М. Пічі. – 5-тє вид., випр. і допов. – Львів : Магнолія, 2014. – 303 с.
7. Погорілий Д. Є. Політологія: 100 питань – 100 відповідей [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Д. Є. Погорілий. – Київ : Інкос, 2014. – 232с.
8. Політологія : навч. підруч. / за ред. М. М. Вегеша. – [3-тє. вид., перероб. і доп.] – К. : Знання, 2008. – 384 с.
9. Політологія : підручник / В. Г. Антоненко, В. Д. Бабкін, О. В. Бабкіна, та ін. ; за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., переробл., допов. – К. : Академія, 2013. – 567 с.
10. Політологія (історія і теорія політичної науки) : курс лекцій. – Львів : Кальварія, 2004. – 272 с.
11. Політологія: наука про політику: підручник для студ. вищ. навч. закл. / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 840 с.
12. Політологія : навч.посібник для студентів вищих навч.закладів / І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 290с.
13. Політологія Нової доби : навч. посібник для студентів вищих навч.закладів / Ф. М. Кирилюк. – К. : Академія, 2012. – 304 с.
14. Політологія. Хрестоматія. Автори-упорядники: проф. Кремень В. Г., проф. Кулагін Ю. І., доц. Латигіна Н. А., проф. Полуріз В. І. та ін. – К. : «Альтерпрес», 2004. – 827 с.
15. Політологія: підруч. / [за ред. Л. М. Димитрової, С. О. Кисельової]. – К. : Знання, 2009. – 206 с.
16. Політологія : підручник / за наук. ред. А. Колодій. – К. : Ельга-Н, 2000. – 584 с.
17. Політологія : навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ І-ІV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
18. Політологія для вчителя : навч. посіб. для студентів педагогіч. ВНЗ / за заг. ред. К. О. Ващенка, В. О. Корнієнка. – К. : Вид-во ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.
19. Рудич Ф. М. Політологія: Підручник для студентів вищих навч.закладів / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2015. – 478с.
20. Цюрупа М. В. Основи сучасної політології : навч. підруч. / М. В. Цюрупа, В. С. Ясинська. – К. : Кондор, 2009. – 354 с.
21. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підруч. для студ. вищ.навч. закл. / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 471 с.